

Bergvesenet

Postboks 3021, N-7441 Trondheim

Rapportarkivet

Bergvesenet rapport nr 5543	Intern Journal nr	Internt arkiv nr	Rapport lokalisering	Gradering
Kommer fra ..arkiv H.Fangel	Ekstern rapport nr	Oversendt fra Fangelfamilien	Fortrolig pga	Fortrolig fra dato:
Tittel Årsberetning for Driften av Kjøli Gruber 1934				
Forfatter Kvalheim, A.		Dato År 04.02 1935	Bedrift (Oppdragsgiver og/eller oppdragstaker)	
Kommune Holtålen	Fylke Sør-Trøndelag	Bergdistrikt	1: 50 000 kartblad 17204	1: 250 000 kartblad Roros
Fagområde Gruvedrift Økonomi	Dokument type		Forekomster (forekomst, gruvefelt, undersøkelsesfelt) Kjøli grube Lunderengstrossen Hans Vårhus strosse Johnsesynken Hermosynken	
Råstoffgruppe Malm/metall	Råstofftype Cu, Py			
Sammendrag, innholdsfortegnelse eller innholdsbeskrivelse Gruvedriften er gjennomført med opptil 79 mann. Driften i de forskjellige strosser beskrives, samt forhold knyttet til oppfaringen. det er produsert 8215 tonn fra gruen. På taubanen er utført større reparasjoner. Produksjonen av stykkis byr på problemer, og produksjon av finkis drøftes. Prisen diskuteres. den er fallende, men verket får statlig og kommunal støtte, slik at et lite overskudd oppnås.				

ÅRSBERETNING

FOR

DRIFTEN AV KJØLI GRUBER 1934.

Driften av Kjøli gruber fortsatte i 1934 med 59 mann til å begynne med. Senere blev arbeidsstyrken øket op til 79 mann. I slutten av året har arbeidsstyrken vært 69 mann, hvorav regulert fast 63 mann.

Grubedriften.

har fortsatt efter den plan som fra først av var lagt av mig. Planen viser sig at holde godt stikk og har gitt meget gode resultater. —

I Hans Vårhus' strosse har avbygningen fulgt efter kisen. Denne har tildels stor mægtighet; men har vært uren og sterkt blandet med gråfjell og impregnasjons-gods. Dette har nødvendiggjort en omhyggelig skjeidning, som har tatt megen tid. Mot slutten av året er kisen i det avbyggede strosseparti mere samlet og renere. Strossen ser ved årsskifte bra ut.

I partiet nord og syd for synk II har hoveddriften på kisen pågått. Synk II er fremdrevet ca. 36 meter videre vestover, så den ved nyttår er nått en lengde efter fallet av ca. 71 meter vest for Lunderengstrossen. Synken har ført kontinuerlig kis hele året, men med vekslende mægtighet. Der har vært større partier med god kismægtighet op til 2—3 mtr. Der anstår på driftene lovende kispartier med stor og god kis. Synk II bør fortsette videre vestover, så opfaringen kan holde skridt med avbygningen mot nord og syd.

Lunderengstrossen

er fortsatt i syd og sydøstlig retning og er ved nyttår nått ca. 73 mtr. i syd-sydøstlig retning for synk II. Strossen har ført kis hele veien; men kisen har delvis vært av liten mægtighet. Mot slutten av året begynte kisen at vokse og anstår ved årsskifte med stor mægtighet og god kis.

Mellem Lunderengstrossen i sydlig retning og synk II i vestlig retning ligger nu et område, som er opfaret i disse to retninger og kan sies å ha et areal av ca. 5000 m². Fører kisleiet her den samme kismengde som har vært gjennemsnitt i de avbyggede par-

tier av grubene, nemlig 4 ton kis pr. m², så skulde her kunne påregnes ca. 20,000 ton kis.

Mot nord og nordvest fra synk II gjennom det nederste parti i Madsorten til lengst mot nord i dette parti er ca. 90 mtr. I dette parti og nord for Synk II er der muligheter for kisløring på samme vis som syd for Synk II. Der synes da mulighet for en kisløring på omkring 20 000 ton kis, således at det samlede kis-kvantum som her således nu er åpnet på 2 sider, ved det utførte arbeide skulde komme op i ca. 40,000 ton kis, om kisløringen her i dette område vil arte sig som hittil i gamle gruben.

Fordringen

har gått greit og godt i Synk II efterat hovedfordringen var omlagt til denne. Det hjalp meget å få gjennomslag, så all kisen i de tilgrensende partier kunde fordres her. Der er innkjøpt ny heiseline i Synk II, da den gamle line var helt utslidt. Fordringen forøvrigt er tungvindt og kroket på grund av at opfaringsarbeidet fremdeles ligger tilbake.

Der er i årets løp utbrudt og utfordret 8083,31 ton kis
og ca. 7437,00 ton subus og gråfjell.

Dette er en sjelden stor kisproduksjon for Kjøli-forhold å være, sett i forhold til beleggets størrelse og det produksjonsapparat som der nu er.

Opfaringsarbeidet

har vært drevet med fuld kraft foruten i Synk II og i Lunderengsorten også i Johnsesynken og i Hermosynken, samt i Hans Vaarhus strosse.

Kommunen tilbød at skaffe endel folk til utvidet opfaringsarbeide fra nyttår 1934. Kjøli gruber skulde få dette så at si gratis, idet grubene bare holdt matrialer. Kommunen skulde yde kr. 3.— pr. dagsverk og i arbeidsledighetsstøtte fikk man kr. 2.— pr. dagsverk av staten.

I februar måned tok vi inn 13 mann og satte dem i arbeide i Johnsesynken og i Hermosynken for at følge og opfare kisen i disse partier av gruben. Vi hadde imidlertid ikke hatt disse menn lenge, før det blev sagt, at kommunen ikke kunde betale dem de kr. 3.— pr. dagsverk, og Kjøli gruber måtte se å klare disse utgifter selv. Konsekvensen var at disse folkene måtte slutte opfarings- og undersøkelsesarbeidet og settes på kisproduksjon for at klare utgiftene. Det var såvidt vi klarte utgiftene med at beholde dem.

Johnsesynken er dreven frem ca. 20 mtr. efter fallet i meget

smal kis; men der er håp om å påtreffe større kis lengere vest.

I Hermosynken er der drevet ca. 40 mtr. efter fallet og langs storsleppen. Kisen fulgtes et stykke fremover i en tynd stripe og kjilte ut. Lengere nede langs storsleppen var der kun svake spor av kis her og der. Det ser ut som om kisen er klemt helt bort i synkpartiet; men der er intet iveien for at den kan komme frem mot syd og nord, da der anstår bra kis både syd og nord for synken lenger oppe. Videre er der stor og god kis nord for Synk II langt frem imot Hermosynken. Det ser nærmest ut til at synken går i et kistomt parti således som ofte er tilfelle langs disse forkastningsslepper som ofte har slitt kisen helt av. Synken vil komme til nytte for ventilasjon og muligens fordring, når drifterne fra Synk II er nått tilstrekkelig nordover i kisleitet.

På taugbanen

er der utført et stort reparasjonsarbeide i 1934. Den indkjøpte øvre trekk-line blev tatt i bruk. Dette kom svært godt med, da den gamle trækline var yterst skrøpelig og tålte ikke lenger nogen påkjenning. Det er dessuten innsatt 12 stk. nye bukke på nedre avdeling. 6 bukke har vært underkastet store reparasjoner. — Dessuten er der utført en hel del mindre reparasjonsarbeider. En del av stramstasjonene er reparert og en del står for tur til å bli reparert.

Motoren på vinkelen er boret i cylinderen og ny cylinderføring og nytt stempel er innsatt, så motoren nu arbeider godt.

Der trenges fremdeles ny trækline på nedre avdeling; og der er flere av de gamle bukke som må utskiftes efter hvert. Taugbanematriellet er meget slitt og trenger megen reparasjon. Det burde for en del erstattes med nytt i størst mulig utstrekning.

Resultatene av grubedriften i Kjøligruber 1934
vil fremgå av følgende tabel.

1934 Måned	Antal beskj.	Antal dagsverk	Utbetalt arb.lønn	Material- utgift	Kispro- duksj. ton	Stats- bidr. kr.	Prod pris pr.ton kis kr.
Januar	59	1345,37	5763,30	1402,79	500,92	2800	14,33
Februar	79	1606,75	7317,68	1313,30	473,78	3000	18,22
Mars	72	1635,37	6203,50	1686,29	307,45	3000	25,66
April	72	1453,37	5446,50	1616,95	700,43	3200	10,06
Mai	67	1433,62	7267,39	1680,65	846,60	3000	10,46
Juni	72	1520,87	7669,37	1693,41	849,97	3000	11,01
Juli	73	1526,37	7634,37	1182,51	699,65	3000	12,60
August	69	1650,37	8251,87	1749,54	947,95	3200	10,55
Septbr.	69	1491,52	7457,62	1507,81	589,96	3000	15,20
Oktbr.	69	1620,50	8063,50	1706,95	761,24	3300	12,83
Novbr.	69	1512,65	7563,25	1601,89	803,52	3300	10,41
Desbr.	67	1243,80	6224,00	1416,22	601,84	2500	12,69
I året		18040,56	84862,35	18558,37	8083,31	36300	12,77

Statsstøtten utgjør gjennemsnitt pr. ton kis kr. 4,49.

Kisens kostende leveret på Reitan st. pr. ton kr. 12,77

→ „ 4,49

= Kr. 8,28

pr. ton på Reitan.

Med frakt til Trondheim kr. 2,88 p. t.

Siloleie „ 0,50 —

Royalty „ 0,50 —

Havneavgift „ 0,15 —

. = kr. 4,03

Kisens pris pr. ton fob. Trondheim kr. 12,31

Salget av Kjøligruber

har budt på de største vanskeligheter, da Kjøligruber kun har produsert stykkis. De fleste kisforbrukere har nu kun ovner, som kan bruke finknust kis og har ingen anvendelse for stykkis. Der findes bare noen meget få stykkisforbrukere og disse har i almindelighet ordnet sig med langsigtige kontrakter med gamle leverandører, så her er det meget vanskelig at komme ind. Det vil iallefald ta en meget lang tid for at få anbragt kis hos disse, selv om varen er god og de kan bruke den. Dessuten har der også vært store vanskeligheter med avsetning av kisavbranden, som en

tid var uselgelig og måtte lagres. Dette har dog nu i det senere rettet meget på sig. Imidlertid er det lykkedes ved et heldigt samarbeide med Foldals verk og banken at få avsatt Kjøl-kis til England. — Vi har nu pr. 31. desbr. 1934 nedkjørt på lager i Trondheim fra 1933 2811,80 ton kis

fra 1934 . 8215,33 " "

Sum 11027,13 ton kis

På lager oppe 100,00 " "

Tilsammen 11127,13 ton kis

Herav er solgt og skibet juli 1934 . 1245 ton
i november 34 . 1270 "

Solgt og sendt pr. 31. desbr. 34 . 2515 ton

Kisbeholdning på lager pr. 31. desbr. 34

er således ialt 8612,13 ton kis

Arbeidet med salget har pågått den hele
tid og i januar 1935 er solgt og sendt

med Gulhaug 1313,6 t.

Senere solgt, men ikke sendt ca. 4000,0 t.

31. jan. 35 solgt, men ikke sendt " 2600,0 t.

= 7913,6 ton kis

solgt i 1935 pr. 31. jan.

pr. dags dato er usolgt kis på lager 698,53 ton kis
av produksjonen i 1933 og 1934, og dette vil bli solgt med det første. Kisproduksjonen kan derfor sies at være praktisk talt solgt for 1933 og 1934.

Prisen på svovlikis

har faldt svært med det voldsomme fald i kobberprisen.

Kobberprisen er siden 1933 faldt katastrofalt like ned til 28—29 pund for B. S., så det har sett yderst vanskelig ut for produksjon av kobberholdig svovlkis som på Kjøl.

Den første last i juni 1934 har gitt en pris av kr. 14.72 pr. ton kis fob. Trondheim. Lasten i novbr. utbragte kr. 14.08 pr. ton. Man kan regne det samme for last senere om kobberprisen fremdeles er like lav.

Samarbeidet med Foldals verk har vært til stor fordel for Kjøligruber. Foldals verk har ydet Kjøligruber store tjenester, hvorfor vi bringer Foldals verk vår aller beste takk.

Den økonomiske stilling.

Kjøli gruber skylder:

Den Nordenfjeldske Kreditbank pr. 31. desbr. 1934	kr. 107,062.86
Ubetalte lønninger for desember	6500.00
Ubetalte regninger for matrialer	2102.00
Sum	kr. 115,664.86

Til dekkning herav haves:

Innbetalt restopgjør for kislasten

med Jernland kr. 5941.97

Verdien av 8612,13 t. kis a kr. 14.00 „ 120,569.82

„ 126,511.79

Rest kr. 10,846.93

Dette vil dekke resterende siloleie, havneavgift og royalti.

Sammenligner man bankkontoen og de påregnelige inntekter av kissalget av den kis som nu er på lager kommer vi også til ovenstående resultat. Bankkontoen:

Pr. 31. desbr. 1934 skylder Kjøli gruber til banken	kr. 107,062.86
Mottatt fra banken i jan. til dekn. av lønn. i desbr. „	6,500.00

Bankgjæld sum kr. 113,562.00

Til dekkning av denne gjæld haves:

Restopgjør for D/S Jernlands last	kr. 5941.97
Opgjør for D/S Gulhaugs last, 1313 ton	18300.00
Solgt 14,000 ton kis a kr. 14.00	56000.00
Solgt 12 laster ca. 2600 ton kis a kr. 14.00	36,400.00

Sum kr. 116,341.97

Av hele kisproduksjonen i 1933 og 1934 er der

nu bare tilbake usolgt ca. 700 t. værd. a kr. 14.— p. t. 9800.—

Sum kr. 126,141.97

Ovenfor er bankgjælden „ 113,562.00

Rest kr. 12,579.97

Resten skulde således være nok til dekning av siloleie, havneavgift, royalti og ubetalte forbrukte matrialer. — Siloleien er nedsatt til kr. 0.50 pr. ton og royalti likeledes nedsatt til kr. 0.50 pr. ton kis.

Driften av Kjøli gruber har det nu hittil lykkedes å oprettholde fra den begynte i mitten av 1933 og gjennom hele året 1934 med stort og øket belegg.

Kisproduksjonen i denne tid er både stor og billig.

Hele kisproduksjonen for 1933 og for 1934 omkring 11000 ton er nu praktisk talt solgt til markedets bedste priser.

Det er lykkedes trods de lave kobberpriser at bringe balanse i budgettet, hvad de færreste neppe har hatt nogen tro på. Stillingen må således, når man tar hensyn til de voldsomt lave kobberpriser og de mange og store vanskeligheter forøvrigt, må karakteriseres som god.

Man ventet ikke at Kjøløi skulde kunne klare sig med kobberpriser i 38—39 pund p. t. B. S. i 1933. Når der nu er såvidt balanse når kobberprisene er ramlet ned til 29—30 pund, må det sies å være meget godt gjort å holde bedriften oppe og gående.

Kommunen har efter hvad der opgives av kommunens representanter indirekte tjent omkring kr. 30,000.— ved å anbringe disse folkene i denne virksomhet.

Staten har i form av kisfrakter og annen frakt tatt inn mellem 30,000—35,000.— kroner siden virksomheten begynte i 1933.

Banken har spart lensnings- og vedlikeholdsutgifter. Den har fått anleggene reparert og satt i brukbar stand for kisproduksjon. Den har fått påvist tilstedeværelsen av lovende muligheter for kisproduksjon og mere opfaret kis.

Arbeiderne har tross de lave lønninger fått det adskillig bedre end de vilde ha hatt det om de skulde være nødt til å gå arbeidsledige hjemme.

Det er dog fremdeles meget som mangler før man kan få en økonomisk og rasjonell drift i Kjøløi gruber. Det trenges kompressoranlegg, omlegning av fordringen i forbindelse med utvidet opfaring og undersøkelsesdrift i grubene og meget mere; men dette får komme efter hvert, når tidene blir bedre.

Stykkis-produksjonen må man imidlertid stanse med på grunn av vanskelighetene med salget på markedet. Banken ser sig nemlig ikke istand til å forskutere stykkisproduksjonen lenger. Der er dog nu fundet en foreløbig god utvei ut av denne meget slemme vanskelighet, så arbeidet kan fortsette vinteren over. Den givne opsigelse til 31. jan. 35 er derfor kalt tilbake.

Imens må knuseverkssaken være løst og der er også grund til å håpe på en tilfredsstillende løsning.

Kan der nu bare finnes en hurtig løsning på dette spørsmål med det planlagte knuseverk, vil dette sette Kjøløi gruber istand til at levere finkis, som er lett selgelig og bedre betalt. Dette er den bedste utvei til at få grubene over i sikker og permanent drift til ubetinget fordel for alle parter.

Knuseanlegget for Kjøli-kisen.

Det turde være tydelig, at skal man forsøke at skape en stabil og permanent grubedrift på Kjøli, så er det absolut tvingende nødvendig at gå til et anlegg for knusning av stykkisen, således at man kan sette grubene istand til å levere finkis, som er et letselgelig produkt. Det er derfor lagt et stort arbeide for å skaffe Kjøli-grubene et knuseverk. Planene og kalkylene er ferdige og stedet for knuseverket er valgt i Reitan taugbanestasjon. Ålen kommune har søkt staten om et lån på kr. 50,000 til innkjøp og montasje av et knuseanlegg. Reitan måtte velges av hensyn til den usedvanlig billige kraft, som her kunde skaffes fra The Bede Metal Company, Killingdal.

Imidlertid har departementet ikke funnet å kunne yde det hele lån fuldt ut. Der er dog godt håp om at få saken løst på en eller annen vis, så planene om knuseverk kan bli realisert til nytte og gagn for alle parter.

Resultatene

av denne virksomhet sett fra kommunens, statens, bankens og arbeidernes side må således sies å være meget gode. De har ganske sikkert overtruffet de dristigste forventninger og gir meget gode løfter for fremtiden. Resultatene viser tydelig, at dette foretagende er vel værd den interesse, velvilje og hjelp, som alle, som har støttet saken har vist.

Kjøli gruber, den 31. desbr. 34 og 4. febr. 1935.

A. Kvalheim,
Teknisk og merkantil leder.